

Bohater z Westerplatte mieszkał w Iławie. Przybliżamy postać kpr. Edmunda Szamlewskiego [ZDJĘCIA]

data aktualizacji: 2025.09.13

W 1970 roku został oddany do użytku Zespół Szkół im. Bohaterów Września 1939 roku w Iławie, czyli popularna „Budowlanka”. Jednym z zaproszonych gości, który dokonał odsłonięcia pamiątkowej tablicy dedykowanej wydarzeniom z początku II wojny światowej był Edmund Szamlewski. W Iławie na pewno nie było wówczas lepszego kandydata do wykonania tego zadania, niż rzeczywisty bohater z Westerplatte.

Nazwisko **Szamlewski** w Iławie nie jest nieznane, jednak wciąż mało który mieszkaniec miasta nad Jeziorakiem wie, że jednym z **bohaterów obrony Westerplatte** (mowa zatem o samym początku **II wojny światowej**) był człowiek, który nazywał się tak samo. A Szamlewscy, których znamy z obecnych czasów, to zapewne potomkowie **kaprała Edmunda Szamlewskiego**. Swoją drogą, pewnie nawet nie wszyscy współcześni mu iławianie wiedzieli o tym, jak wspaniała historia kryje się za tym człowiekiem.

ZWIĄZEK OBRONCÓW WESTERPLATTE
GDAŃSK

L.dz.36/W/46

Gdańsk-Wrzeszcz, dn.15.VIII.1946r.

Zaświadczenie

Zaświadcza się, że p. Szamlewski Edmund został przeniesiony dnia 20 września 1938 roku z I Dywizji Leg. 1 p.p. Leg. Wilnie na Westerplatte jako podoficer zawodowy.

Wyżej wymieniony pełnił funkcję jako podoficer zawodowy do dnia 7.IX.1939 roku i brał czynny udział w Obronie Westerplatte.

Za Zarządcę

Sekretarz

Blukis
/-/ Blukis sier.rez.

Prezes

Dąbrowski
/-/ Dąbrowski Komandor ppor.

Dokument potwierdzający walkę kpr. Szamlewskiego pod Westerplatte

1 września to ważna data z uwagi na rozpoczęcie roku szkolnego, ale także rocznicę wybuchu II wojny światowej. A ta, jak wiadomo, formalnie rozpoczęła się porannym atakiem Niemiec na polską placówkę znajdującą się na półwyspie, który był **polską eksklawą** na terenie **Wolnego Miasta Gdańsk**. Kapral Edmund Szamlewski, który do ławy przeprowadził się już po wojnie, był **dowódcą placówki rkm** na wschodnim krańcu półwyspu.

- Tata wspominał, że tuż przed wybuchem wojny sytuacja w Gdańsku była bardzo napięta. Dawało się już wyczuć dużą wrogość ze strony Niemców w stosunku do Polaków. Żołnierze Wojskowej Składnicy

Tranzytowej, która znajdowała się na Westerplatte, jeśli już ruszali do miasta, to tylko w grupie i w strojach cywilnych, bo istniało zagrożenie prowokowania naszych żołnierzy przez niemiecką część społeczeństwa Gdańska

- mówi **Władysław Szamlewski**, syn Edmunda.

Na początek jednak – kilka słów o losach wcześniejszych bohatera z Westerplatte, który po wojnie na lata związał się z Łławą.

Z Gierszewskim w ... Wilnie

Tablica pamiątkowa poświęcona kapralowi Szamlewskiemu wykonana przez jego dzieci

Edmund Szamlewski urodził się **3 lutego 1917 w Pięcmorgach** w powiecie świeckim (zm. **1 sierpnia 1982** w Iławie). Pochodził z rodziny robotniczej, był synem **Władysława i Marii** z d. Schmidt. W 1934 ukończył **Szkołę Podoficerską Piechoty dla Małoletnich w Śremie**, a następnie - w latach 1934-1938 - służył w **5 Pułku Piechoty Legionów w Wilnie**. Cały życiorys kpr. Szamlewskiego publikujemy pod artykułem.

- Tata pełnił w Wilnie służbę przy grobie, w którym pochowana jest matka Józefa Piłsudskiego i jego serce. Mowa rzecz jasna o **cmentarzu Na Rossie**, w okolicach którego mieszkała nasza mama. Tak właśnie, podczas pobytu w Wilnie, **tata poznał swoją przyszłą żonę, Karolinę**

- mówi **Henryk Szamlewski**, który także był wojskowym.

- Jestem starszym chorążym sztabowym wojsk rakietowych w stanie spoczynku

- dopowiada najstarszy z żyjących braci. Szamlewscy wojskowość mają we krwi, bo syn Henryka, Tomasz, także jest emerytowanym żołnierzem.

To właśnie w dzisiejszej stolicy **Litwy** Edmund Szamlewski poznał, jeszcze przez II wojnę światową, **Antoniego Gierszewskiego**. Tego samego Antoniego Gierszewskiego, któremu Iława i nie tylko tak wiele zawdzięcza (był m.in. jednym z założycieli **Bazy Sportów Wodnych**)

- Nasz ojciec i Antoni Gierszewski to byli dobrzy koledzy. Tata wspominał, że niejednokrotnie **walczyli na ringu boksterskim. Później spotkali się w Iławie**

- mówi Władysław.

Historia zatoczyła w końcu koło — Henryk był uczniem Gierszewskiego w iławskim liceum. Ale teraz wracamy nad Zatokę Gdańską.

Czy to była pierwsza ofiara II wojny światowej?

W 1938 roku Edmund Szamlewski, będąc już kapralem zawodowym, został przeniesiony na

Westerplatte. 1 września 1939 roku stał się uczestnikiem jednego z **najważniejszych wydarzeń** w historii naszego kraju — wraz z innymi żołnierzami bronił Westerplatte przed atakiem hitlerowców.

- **Stanowisko obronne, którym dowodził tata, było dość mocno wysunięte. On, dowódca placówki, oraz dwaj żołnierze mieli odeprzeć pierwszy atak Niemców. Ojciec często wspominał o kolejarzu o nazwisku Najserek, który jako pierwszy zginął podczas niemieckiego ataku na Westerplatte. Chwilę przed śmiercią rozmawiał z tatą. Kolejarz Najserek był więc prawdopodobnie pierwszą ofiarą II wojny światowej**

- zauważa Henryk.

Order Virtuti Militari, najwyższe polskie odznaczenie wojskowe, wraz z zaświadczeniem - taka pamiątka znajduje się w Hawie w mieszkaniu jednego z wnuków kpr. Edmunda Szamlewskiego

Polscy żołnierze stacjonujący na Westerplatte mieli, według początkowych planów, wytrzymać **6 godzin naporu**, później miała przyjść odsiecz. Z sześciu godzin zrobiło się jednak dwanaście. Ostatecznie obrona Westerplatte trwała **siedem dni i nocy**, po których **major Henryk Sucharski** nakazał wywiesić białą flagę na znak kapitulacji.

- Teraz słyszymy opinie niektórych ludzi, że major Sucharski był tchórzem i nie powinien poddawać Westerplatte, że żołnierze powinni walczyć do końca. To krzywdząca opinia, wydawana przez ludzi, którzy przecież nigdy w życiu nie walczyli na wojnie. Major Sucharski podkreślił, co zresztą ujęte zostało w filmie na temat obrony Westerplatte, że **teraz trzeba się poddać, aby móc walczyć później w czasie dalszych działań wojennych**

- zauważa Władysław.

Kapral Szamlewski po kapitulacji trafił do **obozu jenieckiego w Dulken**, pracował też jako robotnik przymusowy w kolejnictwie. We wrześniu **1944 roku** został wcielony do armii niemieckiej (trafił do niewoli sowieckiej), jednak po zakończeniu wojny i po powrocie do Polski został **zrehabilitowany**.

- Przez całą wojnę nasza mama czekała na ojca. Mieszkała wówczas w Grudziądzu, ze swoimi teściami

- mówi Władysław.

Kolejarz z ul. Stacyjnej

Ława, ul. Stacyjna 4. Kamienica, w której mieszkał Edmund Szamlewski wraz z rodziną

Po wojnie nowym domem Karoliny i Edmund Szamlewskich stała się **Ława**. A konkretnie – mieszkanie w kamienicy przy ul. Stacyjnej. To w Ławie na świat przychodziły kolejne dzieci (i wnuki) bohatera z Westerplatte. Po wojnie Edmund Szamlewski pracował w **kolejnictwie**. Zmarł **1 sierpnia 1982 roku**.

W 1970 roku kapral w stanie spoczynku dostąpił zaszczytu. Społeczeństwo Ławy nie zapomniało, kogo ma w swym gronie - Edmund Szamlewski został zaproszony na uroczystość nadania ławskiej "**Budowlance**" imienia **Bohaterów Września 1939 roku**. Kpr. Szamlewski odsłonił tablicę pamiątkową znajdującą się na murach szkoły. W Ławie na pewno nie było lepszego kandydata do wykonania tego zadania, niż rzeczywisty bohater z Westerplatte.

- Czy jesteśmy dumni z taty? No pewnie, nasze dzieci też są dumne z powodu swojego dziadka — z całą stanowczością stwierdzają Henryk i Władysław, synowie bohatera z Westerplatte, który został odznaczony **orderem Virtuti Militari, najwyższym polskim odznaczeniem wojskowym.**

Obecnie w Ławie spotykamy nie tylko synów i wnuków kpr. Szamlewskiego, ale już także jego prawnuków. Wszyscy są bardzo dumni z nazwiska i przeszłości swojej rodziny, a szczególnie – z kaprała z Westerplatte.

Bohater filmowy

Edmund Szamlewski, zdjęcie wykonane lata po wojnie

W 1967 roku premierę miał film "**Westerplatte**". Postać kaprała z Ławy, podobnie zresztą jak w "**Tajemnicy Westerplatte**" (2013), pojawia się w tym obrazie. Szamlewskiego, członka załogi **Wojskowej Składnicy Tranzytowej** (na Westerplatte stacjonowało 182 żołnierzy oraz cywile — łącznie **205 osób**), dowódcę placówki "**Wał**" gra **Józef Nalberczak** (w "Tajemnicy..." w rolę kpr. Szamlewskiego wcielił się **Kazimierz Mazur**).

- Pamiętam to dość dobrze: **Józef Nalberczak przyjeżdżał do nas do Ławy tuż przed rozpoczęciem produkcji filmu. To był zawodowiec. Do naszego taty przyjeżdżał dlatego, że chciał się dowiedzieć wszystkiego o nim. Uczył się nawet zachowań i sposobu poruszania**

- wspomina Henryk.

Wspomnienia o kpr. Szamlewskim, a także pamiątki po nim, zostaną zapewne w tej rodzinie na długie lata, jak nie dekady. Jak choćby historia wyprawy na Westerplatte, w **1959 roku** na uroczyste obchody 20. rocznicy wybuchu wojny - młody jeszcze wówczas Henryk pojechał do Gdańska z tatą. Kombatanci (oraz osoby im towarzyszące) przepłynęli nawet na pokładzie statku z Westerplatte na Oksywie.

Ławianin Henryk Szamlewski, najstarszy syn kpr. Edmunda Szamlewskiego

ŻYCIORYS KAPRAŁA SZAMLEWSKIEGO

Edmund Szamlewski (ur. 3 lutego 1917 w Pięćmorgach w powiecie świeckim, zm. 1 sierpnia 1982 w Iławie) – kapral piechoty Wojska Polskiego, członek załogi Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte podczas kampanii wrześniowej 1939.

ŻYCIORYS

Pochodził z rodziny robotniczej, był synem Władysława i Marii z d. Schmidt. W 1934 ukończył Szkołę Podoficerską Piechoty dla Małoletnich w Śremie. Następnie służył w 5 Pułku Piechoty Legionów w Wilnie. W 1938 – jako kapral zawodowy – został przeniesiony na Westerplatte. W czasie obrony był dowódcą placówki "Wał" przy bramie kolejowej, następnie przebywał na placówce "Fort". 2 września – podczas nalotu – znajdował się w wartowni nr 2, gdzie został **ciężko ranny**. Po kapitulacji trafił do obozu jenieckiego w Dulken (Nadrenia), potem jako robotnik przymusowy pracował w kolejnictwie. We wrześniu 1944 został wcielony do armii niemieckiej i wysłany na front wschodni. Od maja do czerwca 1945 przebywał w niewoli sowieckiej.

Po powrocie do Polski został zrehabilitowany. Pracował w kolejnictwie, był m.in. **zwrotniczym i dyżurnym ruchu** – ostatnie lata przepracował ze względu na zły stan zdrowia w biurze technicznym. Na emeryturę przeszedł w 1977. Od 1956 był członkiem PZPR, pełniąc w latach 1970-1977 funkcję I sekretarza Podstawowej Organizacji Partyjnej w swoim zakładzie.

Zmarł w Iławie i został pochowany na tamtejszym cmentarzu komunalnym.

W kwaterze zasłużonych iławskiego cmentarza komunalnego przy ul. Ostródzkiej znajduje się grób obrońcy Westerplatte, jego żony Karoliny i wnuka Pawła

RODZINA

Był żonaty z **Karoliną**, którą poznał podczas służby w Wilnie. Miał sześcioro dzieci: **Zdzisława** (ur. 1939), **Henryka** (ur. 1945), **Władysława** (ur. 1945), **Janusza** (ur. 1947), **Marię** (ur. 1948) i **Benedykta** (ur. 1957).

ODZNACZENIA

1957 — Medal za Odrę, Nyse, Bałtyk

1959 — Medal Zwycięstwa i Wolności 1945

1960 — Odznaka Grunwaldzka

1961 — Krzyż Walecznych

1974 — Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski

1990 — Krzyż Srebrny Orderu Virtuti Militari (pośmiertnie)

źródło: wikipedia.pl/ informacje zostały potwierdzone przez członków rodziny kpr Edmunda Szamlewskiego.

zico

kontakt@infoilawa.pl

W poniedziałek (1 września 2025 roku) na terenie "Budowlanki" odsłonięto umieszczoną na głazie pamiątkową tablicę, upamiętniającą Bohaterów Września 1939 roku

Źródło:

<https://www.infoilawa.pl/aktualnosci/item/79370-bohater-z-westerplatte-mieszkal-w-ilawie-przyblizamy-postac-kpr-edmunda-szamlewskiego-zdjecia>